

STORTINGET

Innst. 477 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Dokument 8:204 S (2024–2025)

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Helge André Njåstad og Johan Aas om et offentlig tilgjengelig register over visse seksualforbrytere som er domfelt for overgrep mot barn

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen utrede avgrensnings-spørsmål for innføring av et offentlig tilgjengelig register over de som er domfelt for de mest alvorlige kategoriene av seksualforbrytelser mot barn.
2. Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige lov-endringsforslag for innføring av et offentlig tilgjengelig register over de som er domfelt for de mest alvorlige kategoriene av seksualforbrytelser mot barn.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Komiteen har forelagt forslaget for statsråd Astri Aas-Hansen, som har uttalt seg i brev av 29. april 2025. Brevet følger vedlagt denne innstillingen.

Sakens dokumenter er tilgjengelig på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ragnhild Male Hartviksen, Odd Harald Hovland og Marte Eide Klovning, fra Høyre, Ingunn Foss og Guro Angell Gimse, fra Senterpartiet, Toralf Heimdal og Else Marie Rødby, fra Fremskrittspartiet, Tor André Johnsen og lederen Helge André Njåstad, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, og fra Venstre, Ingvild Wettrhus Thorsvik, viser til at seksualforbrytelser mot barn er blant den mest alvorlige formen for kriminalitet som kan begås. Kampen mot overgrep mot barn må tas på alle arenaer i samfunnet og må blant annet innebære forebygging, avverging, etterforskning, straffefølgning og irretføring samt at utsatte må få tilstrekkelig oppfølging, hjelp og beskyttelse i hjelpeapparatet.

Komiteen viser i den forbindelse til forpliktelsene Norge har etter Europarådets konvensjon om forebygging og bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner (Istanbulkonvensjonen) og Europarådets konvensjon om beskyttelse av barn mot seksuell utnyttning og seksuelt misbruk (Lanzarotekonvensjonen).

Komiteen viser til at Stortinget en rekke ganger har behandlet og vedtatt tiltak for å forebygge og bekjempe seksuelle overgrep mot barn. Det vises blant annet til opptrappingsplanen mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner for perioden 2024–2028. Komiteen understreker samtidig at mye fortsatt kan gjøres fra myndighetenes side.

Komiteen viser til at forslagsstillerne ønsker at det skal etableres et offentlig tilgjengelig register over de

som er domfelt for de mest alvorlige kategoriene av seksualforbrytelser mot barn.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, viser til statsrådens svarbrev og understreker at politiet i dag har relativt vid adgang til å utlevere opplysninger fra reaksjonsregisteret til både offentlige og private aktører, blant annet dersom dette er nødvendig for å forebygge eller forhindre lovbrudd.

Flertallet oppfatter forslagsstillerne dithen at man med forslaget ønsker å gå lenger, at det skal etableres et offentlig register som enhver kan gå inn i. Dette vil etter flertallets syn kunne medføre brudd på både Grunnloven § 102, EMK artikkel 8 samt en rekke implementerte rettsakter fra EU på personvernområdet.

Flertallet viser til statsrådens svar til komiteen hvor det påpekes at det er politiet som fører register med opplysninger om fysiske og juridiske personer som er ilagt strafferettslige reaksjoner. Opplysninger om at noen er ilagt strafferettslige reaksjoner, er personlige forhold som i utgangspunktet er taushetsbelagte.

Flertallet merker seg at politiet likevel har en relativt vid adgang til å utlevere opplysninger fra reaksjonsregisteret, blant annet dersom det er nødvendig for å forebygge eller avverge lovbrudd. Etter politiregisterloven § 27 kan politiet utlevere slike opplysninger til både private og offentlige aktører for å forebygge lovbrudd. Politiet kan også utlevere opplysninger etter politiregisterloven §§ 30 og 31 til offentlige organer og private dersom det er nødvendig for å fremme mottakernes oppgaver etter loven. Utlevering med hjemmel i nevnte bestemmelser vil imidlertid regelmessig være knyttet til en eller flere bestemte personer, og utleveringen vil innebære spredning av opplysninger til et begrenset antall mottakere.

Flertallet støtter ikke forslagene fra Fremskrittspartiet i dette representantforslaget.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at en seksualforbrytelse er noe av det mest integritetskrenkende et menneske kan oppleve. Dette er forbrytelser som ofte medfører langvarige ettervirkninger for den som blir offer for en slik type forbrytelse, og for en stor andel av ofrene vedvarer ettervirkningene livet ut. Disse medlemmer vil understreke at man særlig i de tilfellene hvor barn blir utsatt for alvorlige seksualforbrytelser, ofte ser sterke ettervirkninger av forbrytelsene i voksenlivet til offeret.

Disse medlemmer mener et offentlig tilgjengelig register over de som er domfelt for de mest alvorlige kategoriene av seksualforbrytelser mot barn, vil være et velegnet virkemiddel for å bedre ruste norske foreldre

og foresatte til å beskytte sine barn mot seksuelle overgrep. Disse medlemmer viser herunder til at et slikt register vil sikre norske foreldre og foresatte tilgang til informasjon om hvorvidt det er bosatt individer som utgjør en særlig sikkerhetsrisiko for deres barn, i områder hvor deres barn ferdes og oppholder seg. Dette kan eksempelvis være i nærheten av bopel, skole, friluftsområde, idrettsanlegg mv.

Disse medlemmer mener det er viktig at avgrensningen av registerets anvendelsesområde er funnet på en nøye avveining av de kryssende hensynene som berøres ved offentliggjøring av borgeres straffehistorikk av hensyn til allmennhetens sikkerhet. Disse medlemmer mener på denne bakgrunn at den nærmere angivelsen av hvilke straffebud som skal kvalifisere for registrering, og eventuelle nærmere vilkår for registrering, bør være en sentral del av utredningen av lovforslaget.

Disse medlemmer har merket seg statsrådens vurdering om at etablering av et offentlig tilgjengelig register over ilagte strafferettslige reaksjoner er vanskelig forenlig med de internasjonale og nasjonale rammene som ligger til grunn for den norske lovgivningen, jf. statsrådens svarbrev av 29. april 2025. Statsråden viser her særlig til EMK artikkel 8, Grunnloven § 102 og EUs rettsakter om personvern. Disse medlemmer mener at dette er et spørsmål som vil være en naturlig og sentral del av utredningen som skal ligge til grunn for lovforslaget, og kan ikke se at dette er et viktig argument mot å foreta en utredning.

Disse medlemmer viser i forlengelsen av dette til at det å utrede problemstillingen ikke vil være i strid med de rettsgrunnlagene statsråden viser til.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede avgrensningsspørsmål for innføring av et offentlig tilgjengelig register over de som er domfelt for de mest alvorlige kategoriene av seksualforbrytelser mot barn.»

Disse medlemmer mener videre at det på bakgrunn av den foreslåtte utredningen bør fremmes nødvendige lovendringsforslag for å sikre innføring av et offentlig tilgjengelig register over de som er domfelt for de mest alvorlige kategoriene av seksualforbrytelser mot barn. Disse medlemmer mener videre at vurderingen av i hvilken utstrekning og på hvilken måte det offentlige skal gis innsyn i registerets opplysninger, må skje på bakgrunn av den foretatte utredningen. Disse medlemmer mener derfor at lovendringsforslagene bør fremmes med utgangspunkt i konklusjonene i den utredningen som skal foretas, jf. forslaget over.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige lovendringsforslag for innføring av et offentlig tilgjengelig register over de som er domfelt for de mest alvorlige kategoriene av seksualforbrytelser mot barn.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen utrede avgrensnings-spørsmål for innføring av et offentlig tilgjengelig register over de som er domfelt for de mest alvorlige kategoriene av seksualforbrytelser mot barn.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige lovendringsforslag for innføring av et offentlig tilgjengelig

register over de som er domfelt for de mest alvorlige kategoriene av seksualforbrytelser mot barn.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:204 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Helge André Njåstad og Johan Aas om et offentlig tilgjengelig register over visse seksualforbrytere som er domfelt for overgrep mot barn – vedtas ikke.

Oslo, i justiskomiteen, den 27. mai 2025

Helge André Njåstad

leder

Torgeir Knag Fylkesnes

ordfører

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget - Justiskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
25/2635 - LIN

Dato
29.04.2025

Dokument 8:204 S (2024-2025) - representantforslag om et offentlig tilgjengelig register over personer som er domfelt for de mest alvorlige kategoriene av seksualforbrytelser mot barn

Jeg viser til oversendelse 10. april 2025 av representantforslag fra Helge André Njåstad og Johan Aas om å utrede avgrensningsspørsmål og fremme nødvendige lovendringsforslag for innføring av et offentlig tilgjengelig register over de som er domfelt for de mest alvorlige kategoriene av seksualforbrytelser mot barn (Dokument 8:204 S (2024–2025)).

Arbeidet for å forebygge og straffeforfølge vold og overgrep mot barn er et prioritert saksområde for regjeringen og vår overordnede målsetting er å beskytte barn mot slike overgrep.

Vi har trappet opp innsatsen betraktelig de senere årene, blant annet i form av etablering av flere barnehus, styrking av etterforskningskapasiteten i politiet og sist, men ikke minst, økt satsning på det forebyggende arbeidet, som behandlingstilbudet til overgripere er en viktig del av. BASIS, et frivillig behandlingstilbud i regi av spesialisthelsetjenesten til personer under straffegjennomføring med antatt forhøyet tilbakefallsrisiko til nye seksuallovbrudd, er ett slikt tilbud. Utvidelsen av målgruppen for Statens barnehus til også å omfatte mindreårige mistenkte i saker som gjelder seksuelle overgrep er et annet eksempel på tiltak.

I desember 2023 fremmet regjeringen en proposisjon for Stortinget med en opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner for perioden 2024 til 2028. Planen inneholder 120 tiltak og er en viktig byggestein i regjeringens helhetlige arbeid for å øke tryggheten i samfunnet.

Jeg vil legge til at overgrep mot barn er blant de prioriterte sakstypene i riksadvokatens årlige mål- og prioriteringsrundskriv for straffesaksbehandlingen i politiet. Det betyr at politimestrene skal sørge for at ressursene fordeles på en slik måte at de prioriterte sakstypene gis forrang og sikres nødvendig oppfølging i sine distrikt.

Til representantenes forslag om å utrede avgrensingsspørsmål for innføring av et offentlig tilgjengelig register over de som er domfelt for de mest alvorlige kategoriene av seksualforbrytelser mot barn, samt fremme et nødvendig lovendringsforslag for innføring av et slikt register, er min kommentar til det i det alt vesentlige den samme som jeg har gitt Stortinget i anledning Dokument 8:140 S (2024-2025) – representantforslag om bekjempelse av økonomisk kriminalitet:

Det er politiet som fører et register med opplysninger om fysiske og juridiske personer som er ilagt strafferettslige reaksjoner. Opplysninger om at noen er ilagt strafferettslige reaksjoner er personlige forhold som i utgangspunktet er taushetsbelagte. Politiet har likevel en relativt vid adgang til å utlevere opplysninger fra reaksjonsregisteret, blant annet dersom det er nødvendig for å forebygge eller avverge lovbrudd. Etter politiregisterloven § 27 kan politiet utlevere slike opplysninger til både private og offentlige aktører for å forebygge lovbrudd. Politiet kan også utlevere opplysninger etter politiregisterloven §§ 30 og 31 til offentlige organer og private i deres interesse dersom det er nødvendig for å fremme mottakernes oppgaver etter lov. Utlevering med hjemmel i nevnte bestemmelser vil imidlertid regelmessig være knyttet til en eller flere bestemte personer, og utleveringen vil innebære spredning av opplysningene til et begrenset antall mottakere.

Et offentlig tilgjengelig register over personer som er domfelt for de mest alvorlige kategoriene av seksuallovbrudd mot barn reiser flere juridiske og prinsipielle spørsmål, særlig knyttet til personvern og rettssikkerhet. Etablering av et offentlig tilgjengelig register over ilagte strafferettslige reaksjoner vurderer jeg som vanskelig forenlig med de internasjonale og nasjonale rammene, særlig EMK artikkel 8, Grunnloven § 102 og EUs rettsakter om personvern, som ligger til grunn for den norske lovgivningen.

Selv om offentlig tilgjengeliggjøring av opplysninger om personer som er domfelt for alvorlige lovbrudd vil kunne forebygge enkelte lovbrudd, er det vanskelig å se at behandling av slike opplysninger i form av tilgjengeliggjøring for offentligheten vil være nødvendig og forholdsmessig holdt opp mot hensynet til rehabilitering av domfelte og deres rett til personvern og vern mot unødvendig stigmatisering. Vi vet at svært mange overgrep mot barn begås av personer som ikke tidligere er domfelt for seksualforbrytelser, og ofte begås overgrepene av familiemedlemmer eller andre som står barnet nært. I tillegg begås mange seksuelle overgrep mot barn av andre mindreårige. Jeg er derfor redd et slikt register vil ha en begrenset forebyggende effekt allerede av disse grunner. Utenfor den private sfære er det i stor utstrekning innført vandelskontroll i form av politiattester for persongrupper som enten i offentlig regi eller innenfor private organisasjoner har et ansvars- eller tillitsforhold overfor barn. Ordningen skal bidra til å hindre at personer som tidligere er domfelt for seksualforbrytelser eller annen alvorlig kriminalitet, fra stillinger eller verv som innebærer omsorg for eller oppgaver knyttet til mindreårige, og som av den grunn kan gi anledning til misbruk av barn.

Jeg bemerker i tillegg at en åpning for et offentlig tilgjengelig register over lovbreakere vil bryte vesentlig med norsk rettstradisjon. Generelt vil offentlig tilgjengeliggjøring av opplysninger om personers straffehistorikk også kunne motvirke hensynet til rehabilitering av domfelte.

Jeg mener det ikke er grunn til å utrede spørsmål om innføring av et offentlig tilgjengelig register nærmere. Av denne grunn mener jeg at dette representantforslaget ikke bør vedtas.

Med hilsen

Astri Aas-Hansen

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur

